WASHINGTON D. C.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 249. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го ЖОВТНЯ 1950. No. 249. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 26, 1950 VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ОБОРОННА СИЛА АМЕРИКИ ПОСИЛЕНА АТОМОВИМИ БОМБАМИ

Вашингтон, 24 жовтня. — Продукція атомових бомб в Злучених Державах значно зросла в минулому році, а в наслідок того зросла теж оборонна сила країни далеко більше ніж була перед роком. Це вияввив голова Комісії Атомової Енерґії, Гордон Е. Дін підчас пресової конференції. Він не порівнював американської боєвої сили з російською, одначе він говорив словами, які наповняли співрозмовників довір'ям в американську силу. Він заявив загально, що ми є сильніші від Росії. При цьому він сказав, що кілька атомових бомб у посіданні наших дуже добрих приятелів це була б значна сила. Він не пояснив, хто є „дуже добрі приятелі" і чи хтось з них має готову атомову бомбу крім Америки, але згадав, що між вашингтонським урядом і британським заповідається на переговори в справі виміни інформацій про поступ в атомовій зброї. Він відповів на запит, що президент повинен був подати до відома населенні Америки загальні вісти про атомовий вибух бомби у Совєтах і більше в цій справі не може говорити. Про британського професора, Бруна Понтекорво, який як знавець атомової сили, щез десь в дорозі до Росії, Дін сказав, що Понтекорво не знає чогось такого в атомових справах, чого б не знали американці. Яку шкоду він може робити для нас, це може бути предметом здогадів.

НОВА СИЛА ДЛЯ ПРОДУКЦІЇ НА 400 РОКІВ.

Гренд Форкс, Н. Д. — Нове джерело сили, яка може втримувати в русі американську промисловість 400 років, опрацьоване в університеті Норт Дакота. Цею силою є газ, який добувається з ліґніту. Його видосконалило Бюро Шахт при співпраці з університетом. Ліґніт це чорне, мало-варісне вугілля, в якому міститься 35 відсотків води. В Злучених Державах є його 90,000,000,000 тон. Тайна виробу газу полягає у ново-винайденій сталелевій пляшці.

ПОМЕР АКТОР СПІВАК АЛ ДЖОЛСОН.

Сан Франсіско. — Несподівано помер тут підчас гри в карти Ал Джолсон, звісний актор і співак, після свого повороту з Кореї, де він співав для розради американських вояків. Він помер від удару серця у віці 64 літ. Джолсон вславився своїми виступами у водевілях в характеризації неґра, а його пісні „Маммі" та „Сонні Бой" пошрено по цілому світі. Він був одним з піонірів звукової фільми. Був сином рабіна Иоелсона, приїхав малим хлопцем з Росії до Вашингтону. Упродовж своєї 50-річної артистичної кар'єри він доробився $20,000,000 майна.

КОМУНО-КИТАЙЦІ ОБСТРІЛЮВАЛИ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ НАД КОРЕЄЮ

Токіо, 25. жовтня. — Тут повідомлено, що минулого понеділка з манджурської території відкрито вогонь з малої зброї на літаки американської фльоти, що летіли понад прикордонною корейською територією. Віддано сорок стрілів, які одначе не заподіяли жадної шкоди.

ДЖАН В. ГІБСОН ГОЛОВА КОМІСІЇ ДІПІСТІВ.

Вашингтон. — Президент Труман назначив Джана В. Гібсона головою Комісії Діпістів. Гібсон був давніше секретарем праці. Дотеперішній голова комісії, Юго Карусі, уступив. З давніших членів комісії залишилися ще Гері Розенфелд і Едвард М. О'Коннор. Комісія має на меті виповнення Акту про Діпістів з 1948 р., тобто перевести скитальців з Европи до Злучених Держав і тут їх розселити.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ВИЗНАЧУЄ ШЛЯХ ДО МИРУ

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ВИСТУПИВ ПЕРЕД ГЕНЕРАЛЬНОЮ АСАМБЛЕЄЮ В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ О. Н. — З'ЯСОВУЄ ЦІЛІ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ І ТРУДНОЩІ В ЗМАГАННІ ДО НИХ. — ВИСЛОВЛЮЄ ГОТОВІСТЬ ДО ПЕРЕГОВОРІВ, АЛЕ ЗАПОВІДАЄ ДАЛЬШЕ СКРІПЛЕННЯ ЗБРОЙНОЇ СИЛИ. — ВІРИТЬ В МИР ПРИ СПІЛЬНИХ ЗУСИЛЛЯХ.

Лейк Соксес, 25. жовтня. — Президент Труман, виступивши вчора з промовою перед Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй в п'яту річницю їх створення, висловив думку, що „війна проти агресії" є сьогодні головною ціллю цеї міжнародньої організації та що вона принесе людству бажаний від століть тривкий і справедливий мир. Президента Трумана привітав в Генеральній Асамблеї генеральний секретар О. Н., — Тріґве Лі, дякуючи президентові та американському народові за цю величезну допомогу і піддержку, яку вони дали О. Н., від їх створення починаючи а на влаштуванні головної кватири в Ню Йорку кінчаючи. Президента Трумана секретар Лі назвав одним з головних основників Об'єднаних Націй.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН, після виступу перед Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй в п'яту річницю їх створення, вітається з совєтським міністром закордонних справ, Андреєм Вишинським. Посередині стоять представник Туреччини Селім Сарпер (зліва в окулярах) і представник під-совєтської України, А. М. Барановський.

Президент Труман, нав'язуючи до створення Об'єднаних Націй п'ять років тому, коли то, 24-го жовтня 1945 року увійшов в силу чартер О. Н., — ствердив, що в основу тої організації і її чартеру увійшла та сама віра, що просвічувала відвічним змаганням людського роду, що в попередній війні проявилася теж в 14-ти пунктах президента Вилсона, іменно, мрія вдержати мир. Об'єднані Нації це найбільший прогрес людства в тому напрямку. Ця організація виникла з пожарів найбільш кривавої другої світової війни, вона повстала на крові мільйонів людей. В її основу лягла універсальна мораль, що стоїть понад індивідуальні інтереси поодиноких народів. Значення цеї організації в її силі, але в її ідеї, в її вірі в людську гідність та в мир на землі. Уряди поодиноких країв можуть часом хитатися в піддержці Об'єднаних Націй. Але в цьому належно ніколи не захитаються мільйони людей і народів.

Війна в Кореї була найбільшим викликом для О. Н., та найбільшою для них пробою. Цей виклик прийнято. Величезна більшість народів піддержала Раду Безпеки в її рішенню виступити проти агресії. Це зроблено успішно і доказано, що чартер О. Н. не є клаптиком паперу, але дійсним інструментом миру, інструментом великих і малих, слабких і сильних. Вояки багатьох національностей полягли в Кореї, аби жили Об'єднані Нації. Сьогодні ця організація сильніша, ніж будь-коли.

Без миру неможливий прогрес, твердив в дальшому през. Труман—як і без прогресу та дальшого розвитку годі уявити собі тривкий мир. Народи прагнуть кращого життя, бажають волі. Для нас тут — Об'єднані Нації це промови і резолюції, але для мільйонів людей — це джерело безпосередньої допомоги в щоденному життю, прапор О. Н. — це надія для тисячів втікачів, для тих, що є в неволі. Об'єднані Нації — це принцип гідності людини та вартости людського життя. Сьогодні це ще тільки початок, але величаві перспективи дає ця організація на майбутнє.

„Справедливий і тривкий мир в світі — це головне завдання ОН. Сьогодні над світом знову висить тінь нової війни, але приклад в Кореї дає надію на можливість вдержання миру. Президент Труман вважає

(Докінчення на стор. 3-тій)

ГЕН. ЧУПРИНКА ВПАВ В БОЮ 5. БЕРЕЗНЯ

Закордонне Представництво УГВР повідомило, що командир УПА, генерал Тарас Чупринка, справжнє прізвище якого є Роман Шухевич і який користувався в підпільній боротьбі теж псевдонімами Р. Лозовський і Тур, поляг в бою з большевиками ранком в дні 5-го березня ц. р. в селі Білогорща біля Львова. Він народився 1907. року.

АЛІЯНТИ ЗУПИНЯТЬСЯ 40 МИЛЬ ПЕРЕД КОРДОНОМ МАНДЖУРІЇ

ПРИКОРДОННУ ЗОНУ ОКУПУЮТЬ ТІЛЬКИ ПІВДЕННО-КОРЕЙСЬКІ ВІЙСЬКА. — ВСТАНОВЛЕНО НОВУ ЛІНІЮ ДЛЯ АВІЯЦІЇ. — ВІЙНА В КОРЕЇ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ПЕРЕМОЖНОГО КІНЦЯ.

Токіо, 25. жовтня. — З головної кватири американського Першого Корпусу в Пйонґянґ сьогодні вранці повідомлено, що аліянтські війська в своєму поході до корейсько-манджурського кордону зупиняться у віддаленні 40 миль перед кордоном. Це обмеження не відноситься до південно-корейських військ, що переслідують ворога аж до самого кордону на ріці Ялу, від якого вони вже тепер, в місці свойого найдальшого висунення, віддалені ще тільки на 30 миль. Рівночасно повідомлено про встановлення нової лінії, до якої обмежується терен бомбардування для аліянтської авіяції та яку визначено у віддаленні 12 миль від кордону. Об'єкти поза цею лінією можна буде бомбардувати тільки на виразний наказ сухопутних сил. Всі ці обмеження подумані як засіб проти будь-яких прикордонних інцидентів з комуно-китайськими військами. Як йдеться про обмеження для авіяції, то в рахунок входить теж побоювання, щоби не заподіяти шкоди південно-корейським військам, які зближаються тепер до манджурського кордону швидкими темпами. В додатку, аліянтська авіяція не бажала б нищити цілого ряду електростанцій, що хоча є по цьому боці кордону, проте ними обслуговується теж китайські місцевості по манджурському боці кордону. Вміжчасі аліянтські і південно-корейські війська невпинно йдуть вперед на всіх фронтах. Найближче манджурського кордону вони підійшли в районі Канґє в північно-центральній Кореї, підозріваючи, що в дооколичні ворог стягає свої недобитки та приготовляється до партизанської війни на зиму. На всіх фронтах майже не зустрічається жадного спротиву з боку комуністів, що в безладі і в паніці втікають в гори та через манджурський кордон. Аліянтська розвідка стверджує, що з комуно-корейської армії, яка почала агресію і вже хотіла святкувати свою перемогу, залишилось ще не більше 25,000 вояків. Загальні втрати ворога образовуться на 323,000 вояків. Це, що ворогові ще залишилося, вже не можна вважати армією. Тим самим війна в Кореї швидко зближається до свого переможного для аліянтів кінця.

СЕУЛ СВЯТКУЄ ПЕРЕМОГУ НАД ЧЕРВОНИМ АГРЕСОРОМ

Сеул, Корея, 25. жовтня. — В цій древній і на-пів зруйнованій столиці Кореї відбулося вчора хвилююче свято, яким населення Сеулу відзначило аліянтську перемогу над комуністичним агресором. В святкуваннях виступили представники Корейської Республіки з президентом Сінґманом Рі на чолі, як теж американський амбасадор Муччо та турецький делеґат Корейської Комісії Об'єднаних Націй. В промовах вшановано головно відважних вояків аліянтських збройних сил, підкреслюючи рівночасно велику ролю, яку у звільненні країни відіграли корейські війська.

СЕНАТ БУДЕ ПРОСЛІДЖУВАТИ ПЕРЕДВИБОРЧІ ТОРГИ

Вашингтон. — На домагання Американської Партії Праці сенат почне допити над різними передвиборчими торгами кандидатів. У першу чергу буде провірений лист теперішнього заступника губернатора нюйорського стейту Джозефа Р. Генлі, який кандидує на становище федерального сенатора з Республіканської партії. У листі, який він вислав до конгресмена Мейсі, Генлі виявив, що губ. Тамес Е. Дюї обіцяв йому очищення з довгів, якщо він уступиться йому з дороги при поновній кандидатурі. При цій нагоді згадують теж імя його кандидата, сен. Герберта Лімена, який кандидує на перевибір. Йому закидають підтримку для Гісса. Крім Ню Йорку виставлені на допити стейти Пенсилвенія, Айова й Кентокі, де партійні кандидати закидають своїм противникам нечесні торги. Допити переводитиме сенатська виборча підкомісія, на якої чолі стоїть сенатор Гай М. Джилет.

АМЕРИКАНСЬКИЙ „ДЗВІН ВОЛІ" В БЕРЛІНІ ШЛЕ НАДІЮ ВСІМ ПОНЕВОЛЕНИМ

Берлін, 25. жовтня. — Вчора тут відбулася хвилююча імпреза, що викликала сльози наочах тисячів людей, як ген. Лушіюс Д. Клей, колишній американський військовий командант Німеччини, передав населенню Берліна подарований йому американським народом „дзвін волі", що — по словам ген. Клея — „вдарятиме нотку осторогі для всіх гнобителів і голоситиме послання надії для всіх поневолених". — Ген. Клей, що в 1948 році врятував Берлін від совєтської навали і голоду, започаткував завішення дзвону на вежі західньо-берлінської ратуша. — Як пролунав перший гомін дзвону, тоді серед німців відбулися найбільш хвилюючі сцени, як жінки і чоловіки почали ридати, а ген. Клей, коли їх окупаційний командант а сьогодні приятель і оборонець, теж до краю схвильований, проголосив таку деклярацію волі: „Я вірую в святість і гідність людської істоти. Я вірю, що всі люди мають від Бога рівне право на волю. Я присягаю боротися проти агресії і тиранії, де вони не були б на землі. Аби цей світ, при Божій допомозі, мав нове народження волі!" — Ген. Клей, під гомін дзвону волі, запевнив всіх людей, щоби не впадали в розпач з приводу їх теперішнього поневолення, бо прийде день і гомін дзвону волі проголосить їх визволення з неволі для всіх.

ПОЧАЛАСЯ КОМУНО-КИТАЙСЬКА АГРЕСІЯ НА ТИБЕТ

Токіо, 25. жовтня. — Пейпінґська радіовисильня сьогодні повідомила, що комуно-китайські війська дістали наказ агресивного походу на Тибет. Радіовисильня передала „привіт народній армії, що є в поході на Тибет", виданий спільно комітетом комуністичної партії південно-західнього Китаю та головною кватирою комуно-китайської другої польової армії. В радіоповідомленні сказано про політичну мобілізаційну директиву для „народньої армії увійти в Тибет та визволити 3,000,000 тибетанців від імперіялістичного гноблення і скріпити національну оборону західних кордонів Китаю". В наказі остерігається війська, що „визволення Тибету" прийде довгий час і тому вони мусять „відповідно наставитися", ощаджуючи свою людську силу та воєнний матеріял під час походу. З Вашингтону повідомлено, що державний департамент ще не має жадного офіційльного повідомлення про нову комуністичну агресію в Азії.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ КАРУ ДЛЯ КОМУНІСТІВ І ФРОНТІВ ЗА НЕПОСЛУХ В РЕЄСТРАЦІЇ

Вашингтон.—Після початкового арештування двадцяти чужих комуністів департамент справедливости йде поступово вперед зі своєю працею. Упродовж дня арештовано дальших дев'ять таких людей в різних містах. Так у Дітройті, арештований Іван Жидок і Генрі Подольскі, уроджені Польщі. Жидок був секретарем місцевого відділу Міжнародного Робітничого Ордену в Гамтрамк. Подібні арешти переведено в Ню Йорку, в Дулут, Минн., в Сієтл, Ваш. З уваги що комуністи й комуністичні фронти не зареєструвалися в останнім дні, тобто в понеділок, департамент справедливости приготовляє кари для таких, що не послухали закону. Яких засобів вживає департамент до приневолення комуністів пристосуватися до постанов закону, це не виявлено. Звісне тільки, що сенс підривних осіб буде переданий Комісії Контролі Підривних Осіб, як це заповіджено в понеділок.

ОБОРОНА КОРЕЇ ДАЛА СИЛУ ОБ'ЄДНАНИМ ДЕРЖАВАМ

Ню Йорк.—В другім дні Форуму, влаштованого щоденником Ню Йорк Геральд Трибюн обговорювали промовці важливість оборони Кореї для Об'єднаних Держав. Сер Гледвин Джебб, постійний представник Великобританії в О. Д. і канадський представник, Лестер Б. Пірсон, згідно ствердили, що оборона Кореї перед загарбанням її комуністами, піднесла до небувалої висоти престиж О. Д. Джебб, з признанням заявив, що оборона Кореї причинилася до мобілізації суспільности на цілому світі. Попередних п'ять років О. Д. робили різні проби, помилки, зазнали невдач, навіть і вагалися, що робити. Аж коли рішилися на активний виступ, то це вказало, що засадничих справах О. Д. не заскочити і це виплатилося. Внаслідок такого становища в корейській справі прийшло рішення, щоб створити міжнародну силу для боротьби проти агресії. Це перший раз в історії міжнародна організація буде мати свою збройну силу, пригадував Джебб.

МАЮТЬ НАЗНАЧИТИ КОМАНДАНТА І ГОЛОВНУ КВАТИРУ ДЛЯ АТЛАНТІЙСЬКИХ КРАЇН

Вашингтон, 24 жовтня. — Військова комісія країн з Атлантійського Пакту згодилася негайно назначити верховного команданта збройних сил і встановити головну кватиру разом з міжнародним генеральним штабом в Европі. Ще не погодилися на національність верховного команданта і цю справу наладнають у суботу. — Комісія зібралася в год. 10 ранку під головством американського голови спільних ген. штабів, Омара Н. Бредлі. Йому до помочі прийшли 11 голов ген. штабів закордонних країн. Не була заступлена Ісляндія, бо вона не має армії. Бредлі на вступі заявив, що тепер наспіла пора до діяння й ця думка була провідною підчас нарад. При обговоренні влади верховного команданта прийнято засаду, що його обов'язком буде „вишколити, контролювати й розпоряджати мілітарною силою. Підчас нарад вирішено теж, що держави, які належать до пакту, негайно зголосять кількість своїх збройних сил, які мають підлягати верховному команданові.

ЮГОСЛАВІЯ ВВАЖАЄ МОСКВУ АРХИ-ВОРОГОМ ЛЮДСТВА

Београд, 25. жовтня. — В останніх днях Югославія дала світові недвозначно до зрозуміння, що вона вважає Москву архи-ворогом людства. Вершком цих гострих обвинувачень проти Москви була стаття у вчорашньому виданні газети „Омладіна", в якій називаєть-ся Москву „гіршою від найчорнішої реакції на Заході". Окрему увагу там приділено совєтському міністрові закордонних справ Вишинському. Про нього пишеться: „він є символом дволичности. Він сидить на двох стільцях. Він заступає совєтську гегемонію, право приказувати іншим націям, право творити совєтські провінції з вільних націй, право фабрикувати совєтських маршалів на експорт та право змести з лиця землі цивілізацію. Він вважає Москву центром всесвіту. Його вчені, які в останньому наглó почали робити всі винаходи, вкоротці правдоподібно повідомлять, що Ісус Христос народився в Москві та що Ева підмовила Адама в московському парку, що його Господь вибрав на рай. Там де йдеться про панування Москви, Вишинський є пламенним заступником поневолених і християнства. Але як хто посміє противитися Москві, того вважається єретиком, що повинен бути спалений на кострі".

В АМЕРИЦІ

● **Три провідники** робітничого руху в Америці вислали побажання Об'єднаним Державам з нагоди їхнього п'ятиріччя. Це був Вилісм Грін, голова Американської Федерації Праці; Филип Морей, голова Конгресу Індустріяльних Організацій і Ал Гейс, голова юнії машиністів.

● **„Пів - мобілізацію" ЗДА** на десять років заповідає сен. Ліндон Джансон з Тексас. Він є головою Комісії Готовости Збройних Сил в Сенаті.

● **Пиво подорожіло** на два центи від кварти в дрібнім продажу в крамницях. Ресторани й бари відмовилися підвищити ціну на склянці пива, хоч в бочілках воно подорожіло на 50 центів.

● **Кошти поборювання** туберкульози і втримування невиліченних сухітників виносять дол. 350,000,000 річно.

● **Прилад для оживлення** серця після того, як воно перестало бити, задемонстрували на клінічним конґресі Колеґії Американських Лікарів у Бостоні. Показ перевів д-р Дж. С. Каллаган і д-р В. Дж. Віґелов з Торонто.

● **Югославський суд** в Білгороді почав процес проти 15 „ворогів народу" обвинувачених в змові проти Тіта.

В СВІТІ

● **Корейський військовий суд** вже засудив 62 особи на смерть за співпрацю з комуністичними агресорами та за воєнні злочини.

● **Москва відзначила** річницю Об'єднаних Націй довшими згадками в пресі, обвинувачуючи при цьому „західні правлячі кола" за „саботаж совєтських мирних зусиль".

● **Комуно-польський уряд** змінив подружний закон, дозволяючи на подружжя між посвяченними першого ступня, хоча і за попередною згодою суду.

● **Сьогодні виїде з Гааґи** 700 вояків до Кореї, щоб взяти участь у поліційній акції О. Н. проти комуністичних агресорів, хоча вона вже на закінченні.

● **Австрійський уряд** зголосив протест проти совєтського розпоряду, щоби не звільнювати з праці і не переносити на інше місце праці, які допомагали в недавному бунті комуністичних страйкарів проти уряду.

● **Мадярські комуністи** кликали сімох лікарів до кардинала Міндсенті, засудженого на досмертне ув'язнення; його здоров'я в останньому часі почало сильно погіршуватися — повідомлять з Ватикану.

● **Комуно-польська преса** знову почала сильну кампанію проти Католицької церкви, називаючи її „вислужником західних імперіялістів".

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІЙНА ПРОТИ ВІЙНИ

Світове положення є сьогодні таке, що його можна назвати цілком справедливо воєнним. Цей воєнний стан спричинили Совєти своєю агресивною, імперіялістичною політикою. Де не ллється кров, як от в Кореї, чи в Індо-Китаю, там дальше ведеться холодна війна. Ясно, що такий стан уже довше тривати не може. Тому і не диво, що президент Труман, промовляючи перед Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй з нагоди 5-річчя існування цеї міжнародної мирової установи, заговорив про—війну війні, щоб таким чином цей стан зліквідувати. Тут мається до діла з далекосяглою акцією колективної забезпеки перед агресіями, веденою Об'єднаними Націями, а з другого боку зо змаганням до світового роззброєння.

Промова президента Трумана була просякнута великим ідеалізмом, звязаним з віковою мрією про замирення людства, універсальною мораллю і людською гідністю, себто тим, що лягло в основу Об'єднаних Націй. Президент цілком слушно зазначив, що можуть уряди хитатись у вірі в ці ідеалістичні цілі, але ніколи не захитаються у вірі в їх здійснення народні маси. Поступ, казав президент, неможливий без миру, але й справедливий та тривкий мир неможливий без поступу.

Об'єднані Нації створені для миру. Те, що агресор зістав стриманий в Кореї на зарядження Об'єднаних Націй, вважає президент Труман великою подією тому, що вона дає надію, що ця міжнародна організація може стати справжнім знаряддям миру, якщо її підтримають всі нації не тільки словами, але й ділами. Вона мусить бути сильною, щоб в кожному другому випадкові, подібному до корейського, могла знов відперти силу силою. Президент переконаний, що Об'єднані Нації є вже на тому шляху, бо прийняли американську резолюцію, яка дає їм змогу реагувати на кожну агресію, скоро й успішно. З резолюцією є звязане збροєння вільних націй, бо без цього війна проти війни не осягнула б своєї цілі. Це зброєння коштуватиме багато грошей, які могли би бути вжиті на поліпшення людського життя, але, на жаль, їх треба витрачувати на війну проти війни. Тільки тоді, коли світ одноголосно згодиться на контролю атомової енергії та роззброєння, буде можна говорити про справедливий і тривкий мир, а Об'єднані Нації зможуть приступити до здійснювання їх важливої мирної програми, до війни з нуждою і голодом.

Президент Труман ще заявив, що Злучені Держави готові кожної хвилини до нових переговорів в справі замирення світу, але тільки тоді, коли Росія (її імені президент не вживав у промові) докаже фактами, а не словами і плянами, що вона дійсно бажає миру. Президент хоче вірити, що до таких переговорів прийде, одначе й це не здержить вільні народи від війни проти війни, а в тому, очевидно, теж і від зброєння проти агресора так довго, поки не буде миру.

През. Труман вправді говорив ввесь час тільки про мир, а не війну, як теж зазначив, що він не годиться з тими, що думають, що війна неминуча, але ввесь сенс його промови був нічим іншим, а тільки—війною війні.

Назагал і в тій промові президента не було нічого нового. Була тільки ще більш рішуча постава і запевнення, що Злучені Держави рішені ставити і в будуччині такий самий опір агресії, як поставили її в Кореї.

Труднощі з реєстрацією комуністів

У понеділок почав департамент справедливости вводити в життя новий закон, званий Актом для Контролі Підривних Діянь з 1950 р. Закон обіймає дві справи: Депортацію чужих підривних осіб, які перебувають на терені Злучених Держав і реєстрацію американських громадян, які є членами Комуністичної партії. Крім самих комуністів, мають бути зареєстровані теж організації, які підтримують комуністичну діяльність та їхні урядовці. Тому, що новий закон, як кожний новий закон, ще не випробований у практиці, генеральний прокуратор Дж. Гаверд МекҐрет оприлюднив правильник, як треба застосувати закон у найближчій майбутності.

Досі замітна була сила закону тільки при допусканні до Злучених Держав осіб, які вже дістали віза в американських консулатах заморем і найшлися в дорозі до Америки. Тому, що консулі ще не знали постанов нового закону, вони руководилися давніми законами і дали віза на вїзд таких чужинців в Америку, допущення яких є сумнівне з огляду на новий закон. Тому саме тепер при висіданні багато свіжо прибувших осіб беруть до іміграційної станції для провірки, чи вони часом не є колишні комуністи або фашисти, як про це сказано в законі.

Тепер прийшла черга на виконання другої постанови Акту для Контролі Підривних Діянь, а саме депортування комуністів чужинців, які перебувають в Америці. Деякі з них є справжніми чужинцями, бо приїхали сюди недавно; інші є чужинцями тільки в правному значенні, бо влада не хотіла признати їм права громадянства за їхню підривну діяльність і вони залишилися без батьківщини в такому часі міжнародних перемін, який саме настав від першої світової війни. Тому, що досі не було закону, який дозволяв би чужинців депортувати без судової розправи, влада ждала на нагоду. Такою нагодою є новий закон. Як сповіщають з Вашинґтону, таких осіб є в ЗДА під теперішню пору кілька тисяч. Одначе тільки 86 з них влада вважає за небезпечних тому від понеділка почала їх арештувати, як це звичайно діється перед депортацією.

Третя постанова, тобто про реєстрацію комуністів натрапила вже на більші труднощі, які зроблять самий майже невикональний. Це тому, що комуністи зорганізовані на конспіративний лад і їхня команда дала наказ не слухати наказу до реєстрації. Комуністів-одиниць, дійсних членів Комуністичної партії, записаних у книжках, є понад 50,000 осіб. Крім того до реєстрації ще обовязані організації, які самі в собі не є комуністичні, але стоять під наказами комуністів. Такі організації мають зареєструватися самі і зареєструвати своїх урядовців. Час добровільної реєстрації минув у понеділок 23 жовтня. Досі відомо, що ніхто не зареєструвався. Тепер приходить наказ примусової реєстрації впродовж десять днів самих урядовців. Як урядовці запідозрених у підривнім діянні організацій не зареєструються, департамент справедливости передасть списки таких організацій і поодиноких комуністів до відома ново іменованої Ради Контролі Підривних Осіб. Рада покличе їх на переслухання і потім вирішить, чи вони є справді комуністи і чи мають бути зареєстровані.

Така процедура дуже коштовна, бо, за обчисленнями, буде коштутати $2,000,000, а крім того буде тривати кілька років. Нема сумніву, що в тому часі можуть прийти зміни, які вимагатимуть або негайного арештування всіх комуністів з уваги на краєву необхідність, або зміни постанов закону, для упрощення поступування при реєстрації.

Іван Кедрин.

ЛЬВІВ І ВИЛЬНО

Цей заголовок часописних статтей повторюється: він уже знаний Читачам „Свободи". Але він буде повторюватись так довго, як довго не перестане бути політичним гаслом-програмою офіційних польських еміґрантських кол. Промова ген. Андерса на „Дні Пулаского" у Ню Йорку і стихійна реакція на неї українців — кинули знову яскравий жмут світла на заворожене коло, у котрому безнадійно крутиться-вертиться проблема польсько-українських взаємин.

Генерал Андерс каже правду: хоч польська політична еміґрація внутрі розсварена (де-де більше і гірше, як українська!) проте всі її шари визнають політичну програму-ціль — відбудови Польщі з її „східніми кресами" зперед 1939 року, зі Львовом і Вильном включно. Правда, існує певний гурт молодих польських діячів на еміґрації, які дивляться глибше, себто, які здають собі справу, що таке польське ненарушне „табу" стоїть на дорозі тому єдиному фронтові поярмлених Совєтами народів, без котрого неможлива безпека ніодного з цих народів, значить і польського. Але поза теоретичні міркування на цю тему — ніодин польський політичний табір не здобувся ще на відвагу явно і славно нарушити те „табу" й назвати його анахронічним, для сучасностисти і майбутньости Польщі непридатним і шкідливим.

Це справді трагічна ситуація, коли Польща й Україна не тільки сьогодні є під московсько-совєтським правлінням, але й на своєму довгому історичному шляху раз-у-раз були нищені Росією, як найбільшим і найзагрозливішим ворогом, — і все ж між політичними верхівками обох народів, що опинились на еміґрації, не можна знайти спільної мови, бо вона мовкне при підході до питання Західної України в нашому розумінні, чи питання „кресів" в розумінні польському. Спір за територію, що її нині не мають ні поляки ні українці, є трагічним спором, бо він далеко не обмежується до нинішньої еміґрантської мишедраківки, до промов польських генералів і протестів та й відкритих листів українських діячів і репрезентативних установ. Цей спір вагітний майбутнім новим зударом, коли лиш вступиться совєтська мара. „Тільки шляхом меча", заявив колись польський соціялістичний діяч у Львові, переліцитовуючись із своїми націоналістичними землями гомінкими фразами. Але це не була фраза: це було гасло до кровопролиття, і кров плила не тільки у 1918/19 роках. І з яким вислідом? Хто на цій кривавій розправі виграв?! Що виграла Польща, вигравши і війну в 1919 році і міжнародній процес у 1923? Скільки крови поплило за цю вигру, скільки взаємної ненависти накопичилось, скільки чаду знялось, який по нинішній день заморочує здоровий політичний глузд!

Цей здоровий політичний глузд каже, що 1) нема таких важких проблем, що їх не можна би розв'язати, якщо лише існує по обох сторонах добра воля і 2) найгірша двостороння умова є для кожної сторони ліпша, як будь-яке інше, на око багато краще вирішення понад їх головами, чинниками третіми. Як довго польсько-українська проблема буде обертатись у завороженому колі польського твердження, що Львів і Вильно це польські міста (у польському краю), твердження для українців і литовців та білорусів образливого й неповажного, — так довго нема взагалі мови про розв'язування проблеми і про добру волю поставити її в такій площині, щоби можна було приступити до вирішування дальших актуальних спільних питань: питань спільного протиросійського фронту і спільної участи в перебудові Східної Европи після упадку Совєтів. Саме минає п'ять років, як автор цих рядків, маючи на це згоду лише гурта випадково зібраних українських політичних діячів на еміґрації, вів необов'язуючі інформаційні розмови в Римі з кількома чільними тамошніми польськими діячами, між ними останнім тамошнім амбасадором еміґрантського уряду в Лондоні. На пропозицію, щоб погодитися, що всі спірні територіяльні справи вирішать безпосередньо уряди польської й української національних держав, у Варшаві і Києві, що необхідність їх повстання визнають обидві сторони, — польська сторона зажадала добавити до протоколу, що вона стоїть на становищі кордонів із 1-го вересня 1939 року, коли ж ми хотіли добавити водночас до протоколу, що українська сторона стоїть на становищі самовизначення народів й на етнографічному принципі з того ж самого часу — польські розмовці на це не погодилися. Зрештою, вони заявили щиро, що всяка така „концесія" грозить захитанням основами польської закордонної політики, що бореться проти Ялти, а на внутрішньо-партійному фронті грозить розвалом підстав існування лондонського уряду. На цьому й ті розмови скінчилися.

Виринає питання: Яку вартість має польська офіційна закордонна політика, (а маємо все на увазі польську політичну еміґрацію, бо про маріонетковий варшавський уряд нема тут мови), коли вона взагалі виключає безпосередні розмови з українцями про територію, що її українці вважають частиною України, або признають лиш такі розмови, що дали б український підпис під польську тезу?! Що вартна політика, яка згори знову ставить на якусь іншу Ялту, себто на вирішування справ без участи **всіх** заінтересованих?!

Чи польська еміґрація, яку в даному випадку репрезентував ген. Андерс, вірить дійсно, що відродиться Польща за максималістичною програмою — від Вроцлава по Тернопіль і від Балтику по Карпати?! Чи польська еміґрація дійсно так собі легковажить український нарід, що знову хоче повторити 1919-тий рік, із новим генералом Галлером та новими закордонними протекторами?! Чи вона знову хоче ставити на Росію, з котрою можна б договоритися, як колись в Андрусові у 1667 і в Ризі у 1921 року — понад головою Украіни коштом України?! Чи тоді воно вийшло Польщі й польському народові на здоров'я?! Чи тепер, себто після 3-тої війни, воно вийшло б знову на здорв'я?! Чи навіть на випадок успіху таких плянів, що їх уважаємо утопією, беручи під увагу всі існуючі реальні чинники, ці польські еміґранти-максималісти пішли б на ризико „горіючих кордонів" на Сході — від України, і на Заході, від Німеччини?! І як узагалі можна поважно підходити то питання перебудови европейського Сходу, маючи на увазі тільки свій власний політичний максималізм!

Усі ці питання під польською адресою глибоко хвилюють всіх, що думають трохи глибше і дивляться трохи вперед. Півофіційна польська концепція „Межиморя" не дає на них відповіді та залишає давати таку відповідь — ген. Андерсові й іншим. Ми знаємо, що Америка ні взагалі Західний Світ не має ще сьогодні політичного пляну, як виглядала би Европа після упадку Совєтів. Той світ хотів би страшенне почути голос безпосередньо зацікавлених народів. Але не какофонію голосів, взаємно собі суперечних із котрих кожний кричав би „тільки шляхом меча", бо після війни з Совєтами не буде місця на нових 10 воєн! Коли здоровий розум каже, що 1) **Росія є спільним польсько-українським ворогом** і що тому 2) **спасення і нової Польщі і України є у повстанні національних держав Польщі й України,** то логічно доходить третя точка, як висновок: 3) **виключення спільними силами відродин у майбутньому російського імперіялізму, загрозливого для Польщі й України.**

У **такому** аспекті треба розглядати всі спірні справи і не триматися конвульсійно анахронічного і цілком нереального гасла „Львів і Вильно", як політичної програми, що перекреслює згори всяку злагоду з українським народом.

ЧИСЛА ГОВОРЯТЬ

Хочу ще раз порушити справу Національного Фонду. Властиво про це вже писалося досить, однак великого висліду не видно, щось так, немов би хтось кидав горохом до стіни або промовляв до пустині. Правдоподібно ті, до яких писано, тих статтей не читали, бо взагалі нічого не читають, тому й такий вислід. Мабуть шкода тоді писати, але й не хочеться мовчати.

Недавно прочитав я у „Свободі", що ми зложили дотепер „аж" 40 тисяч долярів на Національний Фонд. Цебто зложив не хтонебудь, а мільйон українців, що живуть у ЗДА. Докладніше: щоби дати одного доляра „мучилося" аж 25 українців себто „чухраїнців", бо кожний мусів довго чухатися, заки „видусив" із себе 4 центи. Якщо приняти, що пересічна висота пожертв була 10 дол., то виходилоб, що даток вирівнав кожний 250-тий, цебто 1 на 250 (!), або навіть не 0.5%! Поліпшім дещо справу, бо датки були родинні і родина давала пересічно по $10. Приймім на кожну родину 3—4 особи. Тоді на 1 мільйон американських українців зложили даток 16,000, або 1.6%.

Ми звикли хвалитися, що нас є 40 мільйонів і (яка кривда!) ще досі не маємо своєї держави. Якщоб повище наведені рахунки примінити до цілого 40 мільйонового народу і після цього судити про його жертвенність а тимсамим і вартість, то виходило б, що 40-мільйоновий український нарід значить стільки, що 640-тисячний нарід, отже навіть не 1 мільйон, себто менше чим про яких звикли ми говорити: Дивіться! „Такі малі", а мали свою державу, а нас, таку велику націю, так усі скривдили!

Ще й тепер обурюємося, що американці не знають нічого про Україну та далі ставлять на російську карту: „Яка кривда для нас!" Очевидно, що кривда, але хто тому винен? Ми самі!

Очевидно, що усякої масти наші „старші брати", різні батюшки та матушки, відповідно використовують наші недомагання та недотягнення як таких, з якими нема чого говорити, чи доказувати, що нас взагалі на світі нема „не било і не будет". На цю пропаганду вони ніколи не жаліли ні часу, ні грошей. Але ми жаліємо. Тому й не дивуймося, які наслідки. Не вистачить деклямувати, що „душу й тіло ми положим" і ладькати над злою долею, але треба нам вдаритися в груди і сказати: ми винні! Наші „воріженьки" самі від себе не згинуть, лише ми мусимо до того приложити руку.

Недавно писалося про те, що жиди мають зібрати на свої цілі в цьому році чверть біліона долярів. Їх вони певно зберуть. Бюджет УККомітету виносить на цей рік $250,000, а ми зложили $40,000. Порівняймо це, а тоді зрозуміємо, чому ми слабі. Може хтось сказати, що ми бідні, а жиди багаті. Ні, не в тому справа. Ми бідні духом. Погляньмо на спис пожертв, а переконаєтесь, що бідні, дійсно бідні, національний даток складають, а багатші...

Якраз тепер добра нагода для визвольних змагань, бо ввесь вільний світ загрожений. Та без матеріяльних засобів годі використати навіть ту добру нагоду. Знов не використовувати її, значить поповняти великий гріх не тільки супроти України, але й Америки.

Е. Гр.

ПРИГАДУЮТЬ УКРАЇНУ.

Ню Йорк. — З нагоди ратифікації конвенції про народовбивство Об'єднаними Державами, вислав сен. Герберт Г. Лімен телеграму до сен. Брайена МекМагона з пригадкою про необхідність ратифікації цеї конвенції сенатом Злучених Держав. „Ми мусимо дати світові знати, що наша країна готова станути поруч інших держав у натавруванні злочину народовбивства, що тепер довершується в Україні, в Польщі, в Балтійських державах і в інших частинах світу" — сказано між ін. в телеграмі Лімена.

На це сен. МекМагон прислав сен. Ліменові подяку за його пригадку і залучив копію телеграми, яку він вислав американському делегатові в Об'єднаних Державах Воренові Остинові з нагоди ратифікації конвенції цією установою. У телеграмі МекМегона сказано між ін.: „Конвенція про народовбивство мусить бути ратифікована сенатом Зл. Держав. Як містопредсідник підкомісії для справ народовбивства висловлюю Вам, а через Вас і іншим делегатам, мою глибоку радість з приводу ратифікації конвенції про народовбивство в О. Д. . . . Акти масового винищування народу, як цього допускалися націсти, а тепер допускаються комуністи в Україні, Литві, Латвії, Естонії, Польщі, Чехословаччині, Угорщині, й інших країнах, є злочинами проти людства . . .".

ЧИЙ ГОЛОС?

Бруклин, 25. жовтня. — Місцевий католицький щоденник „Ди Таблет", одна з найбільш поширених американських газет, передала в своєму виданні з 14-го жовтня відому статтю Дейвида Лоренса, який, покликуючись на передану „Українським Бюлетином" інформацію про виміну листів між проф. Левом Добрянським і керівником „Голосу Америки" п. Коглером, гостро критикує цю урядову установу, що вона не цілком виконує своє призначення. В тому самому числі — „Ди Таблет" написав на цю тему довшу редакційну статтю, в якій і запитує чим, властиво, голосом є „Голос Америки". — Стаття закінчується: „Піддержуючи всі питання п. Лоренса. ми ставимо один всеохоплюючий запит: „Чому ‚Голос Америки' не є тим, чим повинен бути — справжнім голосом американського народу а не голосом червонавих (пінкос), лівих і угодовців (апізерів) між нами?"

М. І. Зощенко

ВИПРОБУВАННЯ ГЕРОЇВ

2)

(Докінчення).

Білий фронт був тоді близько і навіть щодня чекали появи ворога і зміни влади. І ось комісар Шашмурин підмовляє одного свого ідейного товариша піти на таку штуку. Він зодягає його покраще, в жовтий кітель, він дає йому в руки тростинку зі срібною кулькою, одягає кращу кепку на голову, високі шеврові чоботи. І зранку саджає його в такому строї в свій кабінет, як представника нової дворянської влади. А сам він приміщається поруч у кладовій, вилазить там на стільця і своїми очима дивиться крізь віконечко. Ні, звичайно, тепер просто смішно уявити собі такий вибрик, бо ж усе було дуже помітно. Але службовці, які були нервові і панічно настроєні і люди чекали падіння большевизму, нічого особливого не помітили.

От ранком зібралися службовці. Сторож Федір, котрий теж був підмовлений комісаром, замикає тоді двері на ключ, проголошує якийсь дворянський лозунг і говорить, — мовляв би, от, дивись, падіння большевизму прийшло. І хай кожний службовець по черзі являється в кабінет новому начальству на поклін. От службовці цілковито настрашилися і почали по черзі з'являтися в кабінет. От бачать — стоїть нове начальство в гордій дворянській позі. От в руці у нього тростина. Очі у нього блискають. І слова він горлає важкі, не зважаючи на присутність друкарки.

— Я, — говорить, — виб'ю із вас червону заразу, трамтарарам. Я, — говорить, — покажу вам революційні почини. Я, — говорить, — трамтарарам, не дозволю зазіхати на дворянські землі і влаштовувать із них радгоспи, колгоспи і різні там силоси!...

От, безперечно, підійшовши, службовець підгинається і вигинається, розводить руками, — мовляв, яка там, знаєте, революція, які там силоси — не смішіть. Та хіба, та що... Ми дуже раді і все таке...

А начальник у своєму кітелі горлає і заглушує своїм голосом Шашмурина, котрий у своїй кладовій зубами скрипить і чортихається.

З 10-х службовців допитали лише 6. Троє говорили неозначені слова, моргали віями і боялися. Один, скотина, почав нашіптувати новому начальству про всяку минулу бувальщину і настрої. Другий почав прибріхувати, накручувати, що хоча він сам буде не з дворянства, але давно співчуває цій клясі і в мирні часи навіть часто був у них в гостях і завжди був задоволений цим колом і багатим частуванням у вигляді тартинок, варення і маринованих грибів.

От Шашмурин дивиться із свого віконечка, ляскає зубами, але мовчить. Раптом приходить рахівник Микола Антонович. Він говорить:

— Почекайте ви, не кричіть і своєю тростиною не вимахуйте. А питайте мене питання. А я вам буду відповідати.

Той йому говорить:

— Будеш, тра-тарарам, служити нашій старій дворянській владі?

Микола Антонович відповідає:

— Служить, — говорить, правдоподібно, прийдеться, оскільки у мене сім'я, але особливого співчуття я до вас не маю.

— Тобто, — говорить, — трам-тарарам, що значить не маєш?

Микола Антонович відповідає твердо:

— Я, — говорить, — хоча і не комуніст, але я в революцію кров проливав. І я, — говорить, — назавжди став на платформі радянської влади і ніколи не чекав від дворянської влади нічого доброго. І я, — говорить, — вважаю своїм обов'язком викласти свій світогляд, а ви як хочете.

Сказав він ці слова — і раптом дивиться — котрий в жовтому кітелі, той посміхається.

І раптом тріск і шум у кладовій. Це комісар Шашмурин від хвилювання із стільця падає. Він падає із стільця і вбігає в кімнату.

— Де, — говорить, — він? Дайте, я його обійму! Ну, — говорить, — дружок, Микола Антонович, я, — говорить, — відтепера тебе не позабуду. Відтепера я тобі молочний брат і кузен.

І бере він його в оберемок, обіймає, ніжно цілує в уста і ніжно веде до свого столу. Там він заводить з ним чайну і частує коржиками і курятиною, і веде довгі політичні розмови про те, про се.

Тут всі розуміють, що трапилося. Всі занадто переляк уються. Котрий нашептав на вуха начальству, той хотів у вікно шмагонуть, але його зловили.

Під знаком хрестового походу правди

(Перший З'їзд Демократичного Об'єднання Бувших Репресованих Українців з-під Советів).

(УПІА) 2. і 3. вересня ц. р. у великій залі УАПЦеркви св. Володимира в Ню Йорку відбувся перший З'їзд українців, що були репресовані і переслідувані советською владою за свої релігійні і політичні переконання.

Ця небуденна подія притягла і прикувала увагу великого числа українців — не членів ДОБРУС-у, — які разом із 52 делеґатами з непослабною активністю й діловитістю радили над вирішенням актуальних проблем громадсько-політичного життя.

Крім зареєстрованих 112 гостей, ходові нарад прислухалися ще до сотні зацікавлених, що мали змогу так само забрати голос в дискусіях над дуже цікавими доповіддями теоретично — програмового характеру і звітами тимчасових керівних органів Об'єднання.

З'їзд відкрив піднесеною промовою голова Тимчасової Головної Управи ДОБРУС-у Микола Степаненко, привітавши присутніх, почесних гостей, членів і учасників.

Вставанням і однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять цих звитяжців і пам'ять інших жертв, наших ієрархів, священиків, вірних, політиків, військовиків, науковців, письменників, журналістів, учителів, агрономів, робітників і селян, що впали за свободу і демократію від рук московських сатрапів".

Після привітань керівник Організаційного Відділу Головної Управи ДОБРУС-у В. Новицький відчитав Правильник З'їзду, що його делеґати схвалили одноголосно.

Відповідно Правильника обрано п'ятичленну Президію в складі: Микола Смолянський (голова), Леон Фортзінський, Анатоль Усенко, Микола Химич (заступники) і Галина Дубовик (секретар), та тричленний секретаріят: ред. Юрій Кошельняк, мґс. Ю. Нагорний, ред. П. Полікарпенко.

Голова Президії надав слово першому з черги доповідачеві ред. Ю. Дивничові. Глибоко уарґументована доповідь про „Тероризм як соціяльну систему в СССР і український спротив", насечений докладними і дуже промовистими фактами, якій належало б появитися окремим виданням і в перекладі на чужі мови, була вислухана авдиторією з непослабною увагою.

По короткій перерві З'їзд прийняв звернення до Ради Об'єднаних Націй в економічних і соціяльних питаннях з домаганням прослідити застосування рабської праці в СССР, факти якого готові подати зібрані на З'їзді на підставі документальних даних та власних переживань (тут до речі згадати, що 75% делеґатів і запрошених гостей були в'язнями відомих усьому світові концтаборів Колими, Печори, Соловок та інших концтаборів і тюрем СССР).

Другий доповідач ред. В. І. Гришко прочитав доповідь про „Підстави і основи руху бувших репресованих українців з-під советів в Америці", накресливши завдання демократичних сил підсоветської України у єдиному хрестовому поході правди.

Проф. Мих. Ветухів у доповіді „Що повинні зробити бувші підсоветські українці в Америці" наголошував на потребу глибше пізнавати демократичні засади, реально здійснені в американському громадському житті, закликав не замикатися в ґетті частин українсько-американського суспільства та ширити зв'язки з нашими природніми союзниками — протикомуністичними рухами народів Східньої Европи і всього світу.

Про повстання ДОБРУС-у і роботу Головної Управи на протязі звітового періоду (22. січня — 2. вереня) доповів З'їздові Голова ДОБРУС-у М. Степаненко. Його доповнили своїми звітами керівники поодиноких відділів: Організаційного — В. Новицький, зовнішніх зв'язків Кирило Дацько, допомогово-переселенчого Петро Шинкар, фінансово-господарського Євген Рябуха, окремих доручень М. Бояр.

Доповіді показали, що за порівняно короткий час, працюючи у винятково складних і мало сприятливих умовинах періоду вростання нової еміґрації в американське господарське і суспільне життя, керівники Головної Управи, працівники філій і членство розбудували масову громадсько-політичну організацію, що має тепер свої філії в Ню Йорку, Нюарку, Филаделфії, Балтиморі, Мінеаполісі, Дітройті, Шикаго, стейті Огайо та інших містах і стейтах.

Вечірнє засідання в суботу 2 вересня закінчилось простою інформацією композитора Григорія Китастого про стан капелі бандуристів, яку З'їзд вислухав з надзвичайною увагою.

Як і в суботу, в неділю, 3. вересня, перед початком нарад делеґати і гості були присутні на молебні за успіх (субота) та недільній Службі Божій. Гарну промову підчас молебню виголосив прот. Л. Весоловський, привітавши зібраних на З'їзді та побажавши найліпших успіхів у їхній праці для добра Америки і України.

Наради почалися відчитанням привітання і звернення до Президента Трумана і Уряду ЗДА.

Від Контрольної Комісії звіт склав її голова проф. Сергій Лозовський, поставивши внесок про уділення абсолюторії уступаючій Головній Управі. Цей внесок схвалено одноголосно.

Дискусії над усіма доповідями і звітами були неменше цікавими й діловими та багатими на нові факти.

Редакційно-резолюційна Комісія, взявши до уваги декларацію групи членів Об'єднання Українців Революційно-Демократичних Переконань, що були ініціяторами і засновниками ДОБРУС-у та побажання дискутантів і нововступаючих членів ствердила, що **„ДОБРУС є загальною громадсько-політичною позапартійною організацією всіх українців демократичних переконань, що були переслідувані і репресовані большевицькою терористичною системою".**

Рішено надіслати привітання непоборному українському народові, Ієрархам усіх українських церков та українському національно-державному центрові: Президенту УНР А. М. Лівицькому, Президії УНРади і Виконному Органові.

На представлення номінаційно-виборчої комісії згідно нового Статуту відкритим голосуванням обрано Керівні Органи ДОБРУС-у: Дорадче Зібрання, Головну Управу і контрольну Комісію.

В їх склад увійшли:

Дорадче Зібрання: Ю. Дивнич, Микола Смолянський, Кирило Дацько, Йосип Гірняк, Іван Дубинець, Григорій Китастий, Павло Маляр, Петро Шинкар, Григорій Колодій, Трохим Лосик, Анатоль Усенко, Степан Федорівський, Микола Химич, Михайло Саливен, Сергій Євсевський, Кость Варварів, Юрій Лукащук.

Головна Управа: (після першого засідання уконстатуувалась так): Григорій Яловий (голова), Кость Тиркало (заступник), Петро Одарченко (секретар), Микола Діденко, Микола Бояр, Микола Степаненко, Параска Багрянівська — члени і Іван Самійленко, Василь Завітнович, Юрій Кошельник — кандидати.

Контрольна Комісія: (уконституувалась на своєму першому засіданні): Петро Красноніс (голова), Сергій Лазовський (заступник), Євген Рябуха (секретар) і Олександер Корнієнко та Іван Овсяник — кандидати.

(У зв'язку з виїздом до Сиракюз на постійне мешкання і працю Г. Яловий зрезиґнував із становища голови. Головою обрано К. Туркала, а першим заступником, М. Степаненка).

АЛ ДЖОЛСОН, улюблений американський співак, помер у Сан Франсіско в 64 році життя. На фото він тримає свого дворічного сина Ірля, після недавнього повороту з Кореї, де він виступав перед американськими вояками. Біля нього його дружина Аза.

ВИСТУП ПРЕЗ. ТРУМАНА В О.Н.

(Докінчення зі стор. 1-шої)

такі три головні передумови до цього: 1. Промостити шлях для переговорів; 2. Створити колективну бепеку і 3. Зменшити можливість аґресії. Це можна досягнути, якщо всі нації не словами, але ділами визнаватимуть чартер О. Н., що зобов'язує всіх. Злучені Держави сьогодні, як і завжди раніше, готові до переговорів в справі миру. Але вони вимагають доброї волі теж від інших. З минулої і найновішої практики Америка переконалась, що до миру не завжди можна дійти мирними засобами без реальної сили за ними. Події в Кореї докаують і переконують, що в світі ще не перевелися такі, що плянують війну, без огляду на визнаваний ними формально чартер О. Н. Тому О.Н. мусять бути готові вжити силу, якщоб корейський приклад мав повторитися. Президент Труман радий, що в цьому напрямку вже пороблено конкретні заходи, як Генеральна Асамблея прийняла під розгляд американську резолюцію, яка передбачує для вдержання миру: 1. Негайно провірювати акти аґресії та встановляти виновника; 2. Скликати негайно Генеральну Асамблею для вирішення заходів проти аґресії і 3. Негайно вжити силу проти аґресора. Це є шлях, по якому О. Н. повинні йти і ним вони дійдуть до мети. Цього бажають всі народи.

Головними передумовами миру є контроля атомової зброї та звичайне роззброєння. Комітети О.Н. досі не мали під цим оглядом успіху. Це не повинно припиняти дальших зусиль. Під цим оглядом президент Труман бачить такі передумови: 1. Плян роззброєння мусить включати всі роди зброї; 2. Він мусить базуватися на одноголосности всіх народів, бо сама тільки більшість не вистачає; 3. Плян мусить бути реальний, а не паперовий тільки. Тим самим кордони між поодинокими країнами не сміють творити непроходимої перешкоди, але через них мусить відбуватися вільна виміна думок та інформацій. Президент здає собі справу, що всі ці проблеми дуже скомпліковані та що треба багато зусиль, щоб ті цілі досягнути, але це є в межах людських можливостей. Для миру і в його інтересі жадні зусилля не є завеликі і мусить бути зроблене все. Роззброєневі комісії повинні відновити свою працю, але наперед здати собі справу зі своїх завдань.

Злучені Держави Америки— твердив президент Труман — збільшуватимуть свою збройну силу разом з інцими волелюбними народами, але з єдиною метою: вдержання миру. Президент Труман вірить, що це зближить нас до вимріяної мети. Він здає собі справу з труднощів, він знає, що дорога до миру не є гладка, але вільні нації нею підуть. Збільшуючи свою збройну силу, вільні нації мусять рівночасно збільшити свої видатки і зусилля на поліпшення життя і добробуту. Всі народи повинні піддержати війну Об'єднаних Націй проти війни. Допомога в розвитку відсталим країнам буде в цьому важливою зброєю. Змальовуючи світле майбутнє, коли б вся людська енергія могла бути звернена на творчий мирний прогрес, замість на війну та охорону перед нею, президент Труман закінчив свою промову висловом віри, що при Божій допомозі та при спільних безперервних зусиллях людству пощастить за посередництвом Об'єднаних Націй дійти до тої великої мети: тривкого і справедливого миру.

● **Політичний Комітет** Генеральної Асамблеї прийняв одноголосно резолюцію Сирії й Іраку, в якій закликається п'ять великодержав до нових розмов і зусиль для мирного полагодження непорозумінь.

● **Водограй перед будинком** Об'єднаних Держав в Ню Йорку буде коштувати дол. 70.000. Таку суму хоче зібрати Американське Товариство О. Д., дорогою прилюдних складок.

● **В Західній Німеччині** розгортається щораз сильніша акція за поворотом до Німеччини відданих Польщі німецьких територій.

МОЖНА—ЧИ НЕ МОЖНА?

Я здаю собі справу, що містер Гаролд Стассен не потребує моєї оборони — проте, в ім'я справедливости, я мушу його бронити. Бо — де ж таки так?! Газети цілої Америки на нього, люди на нього (від складача: агі на нього!)...

Як тільки сірома Стассен сказав, що їде в Москву договоритися зі Сталіном, у моїй „шапі" трохи страйк не вибухнув. З усіх сторін посипалися лихословія:

— Гі із крейзі!

— Соч ей кид!

На вагоні, що заїхав відбирати товар, пишалося імперативне: „Шар'ап, Гаролд!" Навіть малий порторіко сказав:

— В нього „одна шруба в голові, слабо закручена".

А українці з того дня інакше й не звуть Стассена, як: „Гаролд з конопель"...

В ім'я справедливости: чого хочуть люди від Стассена?

Я міг би зрозуміти все це обурення, якби нещасний Гаролд, на цій дорозі, був першим. Але ж перед ним був уже не один, що їздив говорити зі Сталіном — і кожний з них свого договорився.

Згадайте 1945 рік. Ми кричали Рузвелтові й Чорчилові, щоб тримали бики, а вони поїхали до Ялти, договорилися зі Сталіном — і Совети забрали Середущо-східню Европу.

В Потсдамі зі Сталіном договорилися — і Совети забрали половину Німеччини й Австрії, а західні війська в Берліні й Відні опинилися в советській кишені. В Сан Франсиско договорилися — і совети одним словом („вето") ухвали світового парляменту повертають унівець. Потім ще договорився Бенеш (Совети взяли Чехословаччину) поляки й інші.

Чому б, після цього всього, зі Сталіном не мав договоритися і Стассен? Оба прагнуть того самого (миру), оба дипломати — навіть назвиска обох починаються тим самим складом (Ста...). От, якби так Чорчил, минулого року, був добився розмови зі Сталіном (останній тоді мав важніший бизнес, у Китаю!) — хто зна, чи сьогодні советські війська не стали б перед воротами Англії!

Та: краще пізно, ніж ніколи. Що Чорчил прогавив, Стассен ще може надолужити. Головне те, що зі Сталіном. договоритися можна — мало того: з ним, просто, **не** можна **не** договоритися. А що за кожну розмову він рахує собі „за труд", то вибачайте: не він до людей лізе миру шукати — а вони до нього!...

Ото ж: лет'с ґо, містер Гаролд! Багато того заходу вже й так не лишилося, їдьте й договоріться ще той останній раз! Хай „старий добрий Джов „нарешті має спокій!...

О. Сип.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЧЕРГОВИЙ ВЕЧІР В Л. М. КЛЮБІ

З Літературно-Мистецького Клюбу заповідають, що в найближчу п'ятницю, дня 27-го жовтня в год. 8-мій ввечорі, відбудеться в домівці Клюбу при 101 Евеню „А" авторський вечір Л. де Маріні на тему: „Еміґрація у фейлетонах". З цих самих джерел довідуємося, що Клюб вже поробив конкретні заходи для придбання іншої, більшої та вигіднішої домівки.

ВИКЛИК ГЮСТОНУ

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, ЩО ВИКОНАЛА НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК НА 100%.

Українці міста Гюстон (Houston) в стейті Тексас зложили 525 долярів на Національний Фонд. В Гюстоні жиє заледви около 30 українських родин, то значить, що на кожду без виїмку родину припадає пересічно около $17.50. Цей факт ставить українську Гюстонську громаду під оглядом вплат на Національний Фонд на перше місце в цілих Злучених Державах Америки. В Злучених Державах жиє около мільйон українців, або около чверть мільйона українських родин, якщо приняти, що пересічна родина складається з чотирьох душ. Якщо всі українські громади в Злучених Державах виповнили б свій національний обовязок так, як його виповнили Гюстонські українці, то Український Конгресовий Комітет мавби нині д орозпорядимости **понад чотири мільйони долярів!**

Кождому з нас ясно, яку величезну працю для української справи можнана би виконати за такі гроші.

Горстка українців, висунена найдальше на південний захід Злучених Держав і віддалена около півтора тисячі миль від Ню Йорку й інших осередків українського громадського життя, є прекрасним прикладом і взором для цілої української спільноти з Америці, хоч ця горстка не має тих всіх користей, які мають більші українські осередки, як рідна церква, школа, організації, хори, театри і т. п. Вна має за те між собою родини щирих патріотів, які, хоч жиють вже по кількадесять літ серед американського моря, зберегли в своїх серцях горячу любов до свого, що українське і доказують цю любов не словами, а своєю жертвенністю на народні цілі. Ось кілька прізвищ тих родин: Балабан, Куріца, Курівчак, Барабаш, Пиндус, Толопко, Лисий, Волянський і інші. Також новоприбувші скитальці, такі як Віктор Балабан, Желади, Лідія Поготовко, Марія Куріца, Данилики, Біщуки, Крупські, Фесенки, Макаренки і інші не остають позаді і жертвували в міру своїх можливостей, не раз дуже скромних.

Невже ж сотки тисяч українських родин, що досі ще не не виконали свого національного обовязку і не вплатили Національного Датку, люблять свій нарід менше, ніж Гюстонські українці? **Сотки українських громад в Злучених Державах мають до кінця цього року ще лишень кілька тижнів часу, щоби доказати, що вони не гірші від Гюстону. Гюстонські українці кидають оцим визов всім нашим громадам: Хто дорівнає їм?** Котрі інші громади оплатять до кінця цього року Національний Даток в такій висоті, щоби загальна сума, зібрана в даній громаді, поділена через число всіх українських родин, жиючих в тій громаді, дала квоту $17.50? Український Конґресовий Комітет оголосить список всіх таких громад в українській пресі. Всі українські громади в Злучених Державах хай стають до шляхотних змагань під кличем: **„Відповідь на виклик Гюстону". Всі наші церковні установи, громади, клюби, братства а зокрема організації УККА доложать, напевно, всіх старань, щоби їх громади дорівнали Гюстонові,** або і перевищили його...

Лист із Тексасу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Концерт Зої Полевської.

Вже від трьох тижнів мешканці Ню Гейвен нетерпеливо вичікували на виступ нашої славної челістки пані Зої Полевської. Та не одному з тих, що безпосередньо підготовляли цей виступ, насувалося питання: Як прийме її Ню Гейвен, як приймуть її свої і чужі?

Прийшов день 15 жовтня і поява доні й батька, перші звуки чарівних тонів челя, так прикували до себе публику, що з запертим віддихом ловила ангельські тони, котрі наче метелики відриваючись з-під пальців артистки, пролітали в найдальші закутки салі і встрягали в серця слухачів.

Підхід до музики може бути подвійний, а це, підхід серця і розуму. Загал слухачів приймає музику серцем, критик розумом. Зоя полонила обі сторони цілковито.

Скільки прийшлось мені бувати по різних концертах, та ще ніколи не бачив такого захоплення публики, як в цім виступі пані Зої. По мертвій тиші в часі гри, наступали бурі оплесків захоплених слухачів.

Коли ж знова розбирати гру пані Зої під кутом видження критика, то можна обійняти це в висказі присутного на сарішнього судії Шенлія: Та дівчина прийшла на світ з чельом; І це правда, хоча він цього не знав, що мати челістка передала свій талант своїй новонародженій доні.

За склад програми говорять вже самі автори, котрих пані Зоя собі підібрала, як: Фрескобалді, Дворжак, Шопен та інші. Тут хочу звернути увагу на одну точку, а це на Прелюд ч. 3. Баха без акомпаніяменту. В цім творі артистка здана на себе саму без кольорування помічного інструменту. В цій Прелюдії славний Бах вкладає цілу орхестру в один інструмент і в цій якраз точці пізнається правдивого артиста-виконавця. В Прелюдії артист мусить заанґажувати всі чотири струни до праці. Сильна клясифікація Баха скріпляється тут степенуванням баса до сильного заключення музичної фрази. Якраз в цім, пані Зоя, показала своє глибоке зрозуміння челя, свою техніку, а найголовніше своє чуття — серце.

Слід зазначити тут ще й фортепіяновий супровід, котрий спочивав в руках пані Зої батька, п. Миколи Полевського. Думаю, що ніколи пані Зоя не матиме кращого партнера, як має його тепер в особі свойого батька. Тут не виступає двоє людей, тут батько і доня зливаються в одну духовотворчу особу. Слід тут зазначити висказ одного з присутних чужинців: Вони грають, чуттям відчуваючи свою присутність.

Іди Зоє між своїх! Неси їм гордість українського імені кріпи їх на дусі та пригадуй діла славних їх предків. Іди і між чужих! Та своїм челльом єднай лави прихильників української справи, готуй кадри приятелів українському народові в його борбі за волю!

Український Конґресовий Комітет, Відділ в Ню Гейвен, під головством свойого працьовитого члена, п. Олега Микетея, дістав повне признання за свою працю в підготовці цього незрівняного виступу.

АБ

● **Передбачує 200,000,000 населення в ЗДА за 50 років Луї І. Доблин, голова статистичного бюра в Метрополитен Лайф Іншуренс Ко. Він не передбачує трудноців в утриманні стільки населення в добрім стані в тому часі.**

ПОДЯКА

Найперше складаємо щиру подяку Пасторам **В. Кузіву і В. Боровському** за те, що знайшли для нас доброго спонзора — Американську церковну громаду і подали про нас відповідну опінію. — Щиро дякуємо також церковній громаді Майфлавер Конґреґейшон Чорч в Дітройті, а персонально Пастору церкви **п. Роберту Бурту** і голові соціяльного комітету **пані Гайд** за турботи і матеріяльні витрати зроблені в звязку із спровадженням нас до Америки. — Нехай милостивий Бог сторицею відплатить їм за вчинене добродійство.

Родина Розгонів.

З глибоким сумом повідомляємо усе українське громадянство, що Голова Генерального Секретаріяту Української Головної Визвольної Ради, шеф генерального штабу Української Повстанчої Армії та член Бюра Проводу Організації Українських Націоналістів генерал поручник

ТАРАС ЧУПРИНКА

згинув у затяжній боротьбі з найлютішим ворогом України — Москвою.

ПАНАХИДА

за сл. п. ген. поручника Тараса Чупринку відправиться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29. ЖОВТНЯ 1950 Р. В ГОД. 12-ій у всіх українських церквах міста НЮАРКУ,

на яку всі установи, організації, товариства та все українське громадянство запрошує

Управа 1-ого Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Нюарку.

В 15-ту РІЧНИЦЮ З ДНЯ СМЕРТИ НА ЗАСЛАННІ

бл. п. маляра

ЮХИМА МИХАЙЛОВА

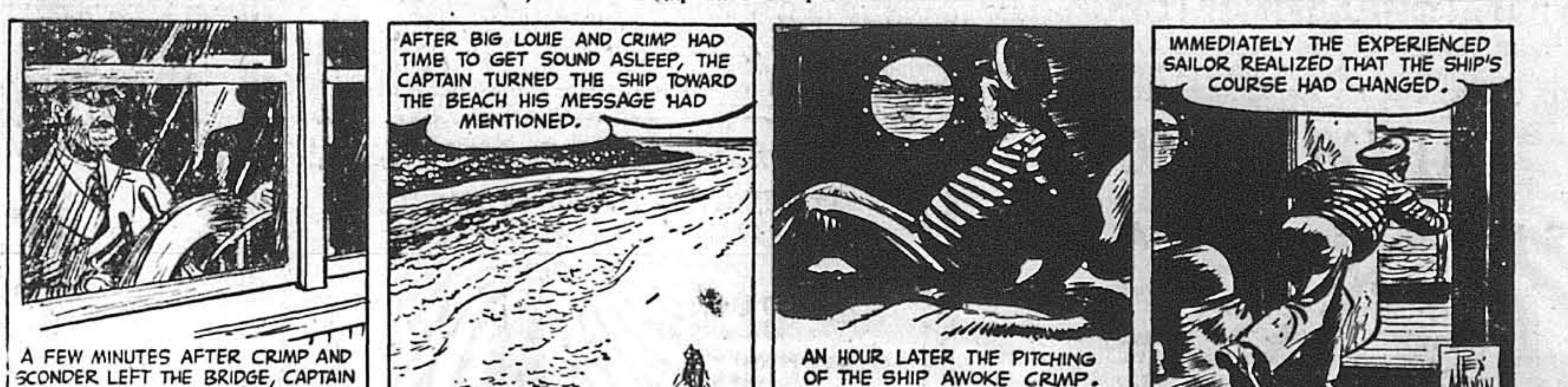
В НЕДІЛЮ, 29. ЖОВТНЯ, після Сл. Божої о год. 12-ій
в Православній Церкві св. Володимира в Ню Йорку
буде відправлена

ПАНАХИДА

про що повідомляють друзів та знайомих

Дружина і Діти.

ТАРЗАН, ч. 2458. Відкрили заговір.

За кілька мінут після того, як Крімп і Скондер забралися з капітанського містка, кап. Аббот спокійно звільнив помічника при кермі.

Коли Великий Луї і Крімп вже мали час твердо заснути, капітан повернув корабель до берега, про який була згадка в його депеші.

Годину пізніше удар корабля розбудив Крімпа.

Досвідчений моряк відразу зрозумів, що напрям корабля був змінений.